

ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБІВ З СОЛОНОГО ТІСТА В НАРОДНИХ ТРАДИЦІЯХ

В статі розглянуті народні традиції різних країн де використовувалися фігурки з солоного тіста ,використовували тісто пластику . Ключові слова : народні традиції ,солоне тісто ,тісто пластика .

У багатьох культурах світу хліб і сіль - символи гостинності , привітності , мудрості , чистоти . Згадаймо хоча б висловлювання « хліб і сіль », «з'їсти пуд солі », « не солоно хлебавши ». Якщо задуматися , то хліб і сіль давно вже стали невід 'ємними складовими культури і цивілізації . З борошна і води ще в глибоку давнину люди готували найпростішу їжу - коржі , які обпалювали на розпечених каменях або коптили над вугіллям . Саме тоді були помічені пластичні властивості тіста і людство почало не тільки готувати з цих компонентів , але й творити . До наших днів дійшли декоративні вироби часів античності . Для древніх греків , римлян і єгиптян фігурки з тіста були не просто красивими дрібничками , їх використовували в релігійних цілях , вони уособлювали зв 'язок з божествами . До них ставилися з трепетом , відводили їм почесне місце в будинку , вірили в їх магічну силу . Техніку створення фігурок передавали з покоління в покоління , а секрети її ретельно зберігали . Виготовлення тіста з борошна , солі та води є старовинним звичаєм і застосовувалося для виконання фігурок з народних сказань і в релігійних цілях . Ще древні єгиптяни , греки і римляни використовували фігурки із солоного тіста для схиляння перед своїми божествами . У країнах Східної Європи популярні великі картини з тіста . У слов 'янських народів такі картини не розфарбовуються і мають звичайний для випічки колір , що вважається особливо привабливим . На Русі фігурки з цього матеріалу дарували на Новий рік на знак благополуччя , родючості , ситості . Ще в ті часи , коли на Русі Новий рік святкували 1 вересня , а заодно і весілля грали , було прийнято дарувати фігурки із солоного тіста . А прикрашали їх розписом , характерною для тієї місцевості , де жили наші предки . Вважалося , що будь -яка саморобка з солоного тіста , що знаходиться в будинку - символ багатства і благополуччя в родині . І хліб із сіллю будуть завжди на столі . Ось чому ці фігурки нерідко називали дуже просто - " хлібосол " . Відродження цієї старої народної традиції розширило застосування солоного тіста . Воно виявилось прекрасним матеріалом для дитячої творчості . У Греції та Іспанії під час урочистостей на честь Богоматері на вівтар кладуть прекрасні хлібні вінки , прикрашені пишними орнаментами . Навіть у далекому Еквадорі майстри художніх промислів робили вироби з яскраво окрашеного тіста . У індійців такі фігурки з тіста раніше мали символічний або містичний сенс . У Китаї починаючи з 17 століття робили маріонетки з тіста . У Гімалаях використовують дерев 'яні форми для жертвних культових фігур з ячмінного борошна . Коли головним символом Різдва стала ялинка бідні люди виготовляли з хлібного тіста різдвяні прикраси . Для збереження прикрас від поїдання мишами та комахами в тісто додавали велику кількість солі . Так виникло солоне тісто . У Німеччині та скандинавських країнах на Різдво та Великдень традиційно майстрували такі сувеніри з солоного тіста , як вінки , підкови ,

медальйони . Їх вивішували у віконних і дверних отворах для залучення в будинок удачі , багатства і благополуччя . Вважалося , що будинок , прикрашений такими фігурками , обходять стороною злі духи , а разом з ними - і всі неприємності . Проте свята , пов 'язані з тістом , є не тільки в цих країнах . У Франції , наприклад , таким святом є Стрітєння Господнє , яке відзначається 2 лютого і є також днем поклоніння Пресвятій Діві Марії . У цей день французи влаштовують млинцеві змагання - печуть млинці , а потім змагаються в їх підкиданні . Чий млинець злетить вище , той і переміг . Втім , у Франції є ще одне таке свято , яке відзначають з IV ст . Пов 'язане воно з приходом волхвів . У цей день за традицією печуть пиріг , який отримав назву « пиріг королів » , в якому запікають біб . Коли приходять гості , пиріг розрізають на частини за числом запрошених , і той , кому попадеться шматок з бобом , може протягом року розраховувати на удачу і везіння . Правда , сучасні французи рідко печуть їх самі , вважаючи за краще купувати готові пироги в магазинах . У країнах Східної Європи із солоного тіста ліпили цілі панно ; причому в роботі не використовували фарби і картина мала колір , характерний для випічки . Слов 'яни вважали цю деталь особливо виразною і цікавою . У Китаї великою популярністю користуються ляльки -маріонетки , зроблені із солоного тіста , виготовленням яких займаються з XVII в . У Греції та Іспанії існує традиція під час святкувань на честь Богоматері покладати на вівтар приголомшливі по красі хлібні вінки , які прикрашають орнаментами . Та що й казати , навіть в далекому Екваторі одним з найпопулярніших видів художніх промислів є ліплення з солоного тіста , або Тістопластика . Таким чином , ґрунтуючись на перерахованих вище фактах , можна з упевненістю стверджувати , що популярність солоного тіста носить світовий характер . Пластичність тіста була відзначена дуже давно , і ця властивість широко використовувалася при створенні найрізноманітніших фігурок . Це і жайворонки , що символізували прихід весни , і косулі , яких традиційно дарували найближчим людям на Новий рік і Різдво , і бублики . У житті наших предків було те , чого часом так не вистачає сучасним людям , - шанування предків , дотримання традицій і звичаїв . Так , стародавні слов 'яни вважали , що весна прийде швидше , якщо її «зазвати » за допомогою виліплених з тіста фігурок жайворонків . З цими фігурками діти забиралися на дерева або дахи будинків і співали пісні , які закликали весну прийти якомога швидше . Подібні пісні -веснянки співали і дорослі , в них вони просили лелек і журавлів скоріше повернутися з теплих країн і разом з собою принести довгоочікуване тепло . Існувало на Русі і таке цікаве свято як день поклоніння Даждьбогу - ще одна традиція , пов 'язана з хлібом . Це свого роду аналог Святого Христового Воскресіння чи Великодня . Також як зараз на Великдень , у той день пекли паски , фарбували яйця , на багатті спалювали опудало Костроми - останнє

нагадування про зиму . Свято було дуже світлим , радісним , свідчило про милість , дарованої богом -батьком , прабатьком людей . Хліб у той день мав особливе символічне значення , означав перемогу життя над смертю , добра - над злом . У багатьох місцевостях Росії традиція ліплення з тіста передавалася з покоління в покоління . Причому в кожній губернії ліпили фігурки певного виду , які мали специфічні назви , наприклад в Архангельську це були косулі , в Центральній Росії та Сибіру - корівки . Деякі вчені вважають , що в давнину ці фігурки використовували в ритуалах жертвоприношеннях , причому тварини і птахи з тіста не замінювали жертвних тварин , а , скоріше , мали символічне значення . Наші предки вважали , що якщо напекти багато тварин з тіста , то

збільшиться поголів 'я домашньої худоби , дичина в лісах розмножиться . Крім того , косулі і корівки були символами врожайного року . Пекли фігурки з тіста на коляду , або « виноград » . Це свято пов 'язане з магічними ритуалами і заклинаннями , які , за давнім повір 'ям , допомагали зібрати багатий урожай і збільшити поголів 'я худоби в новому році . Кілька овець або корів символізували ціле стадо , а голуб був уособленням доброго врожаю , адже наші предки вважали , що там , де птах , там і зерно . Подарунки з тіста дуже оригінальні і універсальні . Вони порадуять і дитини , і дорослого , потрібно тільки правильно вибрати сувенір . Ще один привабливий момент - ціна . Вони набагато дешевше виробів їх глини або дерева , але зовсім не поступаються їм у красі . Також їх можна зробити самому . Великих витрат це не зажадає , але принесе задоволення не тільки одержувачеві , але і Вам самим . До того ж це екологічно чистий і нешкідливий матеріал , що особливо імпонує популярним останнім часом ідеям охорони навколишнього середовища . Хоча вироби з тіста - стародавня традиція , їм знаходиться місце і в сучасному світі , тому що зараз цінується все екологічно чисте і зроблене своїми руками .

ЛІТЕРАТУРА : 1. Хананова И.Н. Соленое тесто . – М.: АСТ -ПРЕСС Книга . – 104 с. 2. Гриценюк В.С. Людина і культура . – К.: АТ “ Книга ”. 2009. – 364 с. 3. Крутенко Н. Розповіді про кераміку . – Київ , 2002. – 240 с. 4. Шарабура О. Народне мистецтво в естетичному вихованні дітей // Нова педагогічна думка : Науково -методичний журнал . – 2004. – №2 – С. 94- 98.